

БЮЛЕТИН

Решения на ЕСПЧ

по дела срещу

България

Брой 8
юли – септември 2015 г.

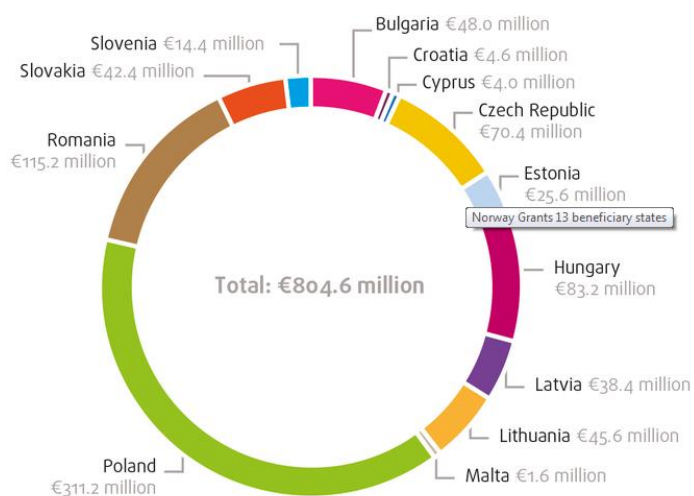
Бюлетинът е разработен в рамките на предефиниран проект № 3 „Укрепване на националните компенсаторни мерки за обезщетяване при твърдени нарушения на Конвенцията за правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа и капацитета за изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека”, с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014 г. с безвъзмезден грант по Програмна област 31 Повишаване на капацитета и изграждане на сътрудничество в съдебната система.

Цялата отговорност за неговото съдържанието се носи от Дирекция ППРБЕСПЧ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

За донора

В периода 2009-2014 г. Норвежкия финансов механизъм подкрепя 61 програми в 13 европейски държави. Норвежкия финансов механизъм е достъпен за тринадесетте страни-членки, които се присъединиха към ЕС през 2004, 2007 и 2013 г.

За настоящия период по Норвежкия финансов механизъм са отделени осемстотин и четири милиона евро. Решаващият орган по схемата за безвъзмездна финансова помощ е Министерството на външните работи на Кралство Норвегия. Норвегия също така осигурява 95% от финансирането на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (EEA Grants).

Съставител:

Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека”, Министерство на правосъдието

Контакти за кореспонденция:

Електронна поща: project3@justice.government.bg

Страница на Проект 3: <http://project3.humanrights.bg>

Интернет страница: humanrights.bg (в проект)

Съдържание¹:

„Петрови срещу България“ жалба № 11186/12	2
„Корпачьова-Хофбауер срещу България“ жалба № 56668/12	5
„Мичев срещу България“ жалба № 62335/10	10
„Цанова-Гечева срещу България“ жалба № 43800/12.....	13
Приятелски споразумения и едностранни декларации	18

¹ Решенията на камера по същество стават окончателни при условията на чл. 44 § 2 от Конвенцията:

а) когато страните заявят, че няма да поискат делото да бъде отнесено до голямата камера; или

б) три месеца след датата на решението, ако не е поискано отнасяне на делото до голямата камера; или

с) когато съставът на голямата камера отхвърли молбата за отнасяне, подадена съгласно член 43.

Решенията по допустимост са окончателни.

Решение по допустимост от 25.08.2015 г.²

Жалбата е свързана с предявен срещу жалбоподателите иск по чл. 7 от ЗВСОНИ относно апартамент от 80 кв.м. в гр. Бургас, който станал държавна собственост след извършената национализация, а впоследствие бил предмет на няколко сделки. След окончателното решение по делото, с което било възстановено правото на собственост на ищците, те предявили и ревандикационен иск срещу жалбоподателите, който бил уважен. Жалбоподателите предявили иск срещу техните праводатели, който бил уважен и съдът постановил, че те дължат на г-н и г-жа Петрови 55 320 лв. – пазарната цена на апартамента, който те им прехвърлили в замяна на апартамента от 80 кв.м. Съдът обявява жалбата за явно необоснована, тъй като макар и посочената сума да е еквивалентна на пазарната цена на по-малко жилище, това обезщетение, заедно със сумата, която жалбоподателите са могли да получат, ако са притежавали компенсаторни записи, съответства на стандарта на чл. 1 от Протокол № 1.

2

Фактите и оплакванията

През 1968 г. г-н и г-жа К. купили от община Бургас тристаен апартамент, 80 кв. м., който е бил национализиран след 1947 г. След смъртта на г-н и г-жа К., техните наследници продали апартамента

на г-н и г-жа Т.

На 26 февруари 1992 г. г-н и г-жа Т. прехвърлили апартамента на жалбоподателите в замяна на апартамент от 60 кв.м., също в гр. Бургас, и доплащане от 7 600 неденоминирани лева.

Впоследствие г-н и г-жа Т. прехвърлили апартамента от 60 кв.м. на наследниците на г-н и г-жа К., които от своя страна, го продали на трето лице през 2000 г.

На 19 февруари 1993 г. наследниците на собствениците на апартамента от 80 кв.м. преди национализацията подали иск срещу жалбоподателите, г-н и г-жа Т. и наследниците на г-н и г-жа К., на основание чл. 7 от Закона за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти (ЗВСОНИ). Производството приключило с окончателно решение на ВКС от 30 януари 2007 г. С

² <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157419>

решенията се възстановява правото на собственост на ищците, установявайки, че покупко-продажбата, с която г-н и г-жа К. през 1968 г. са придобили апартамента, е нищожна, което води до нищожност на всички по-нататъшни сделки с имота.

Малко след постановяване на решението на ВКС, собствениците на апартамента преди национализацията му предявили ревандикационен иск срещу жалбоподателите. През януари 2008 г. те напуснали апартамента.

През юни 2007 г. г-н и г-жа Петрови поискали да получат компенсаторни записи, но искането им било отхвърлено, тъй като бил изтекъл срокът за подаването му.

С решение от 28 октомври 2008 г. на Окръжен съд - Бургас сключеният договор за замяна на недвижими имоти между жалбоподателите и ответниците г-н и г-жа Т., по силата на който първите са придобили правото на собственост на недвижим имот от около 80 кв.м., бил развален.

През септември 2007 г. жалбоподателите подали и иск срещу г-н и г-жа Т. за заплащането на сумата от 62 600 лв. – пазарната цена на апартамента от 60 кв.м. Съдът допуснал обезпечение на иска като наложил възбрана върху друг недвижим имот на ответниците. Производството приключило с окончателно решение на ВКС от 28 април 2015 г. Националният съд постановил, че жалбоподателите имат право да получат пазарната цена на апартамента и им присъдил 55 320 лв.

Позовавайки се на чл. 6 § 1, чл. 13 и чл. 14 от Конвенцията, и чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията, жалбоподателите се оплакват, че са лишени от тяхната собственост произволно, без да са имали каквато и да е вина, и не са получили адекватно обезщетение.

Правото Съдът намира, че оплакванията на жалбоподателите следва да бъдат разгледани по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията (защита на собствеността). Той отбелязва, че жалбата засяга въпросите, разгледани по делото „Великови и други срещу България“ (жалби № 43278/98, 45437/99, 48014/99, 48380/99, 51362/99, 53367/99, 60036/00, 73465/01, и № 194/02) и други сходни дела – „Пешевци срещу България“ (жалба № 29722/04), „Георгиева и Мукарева срещу България“ (жалба № 3413/05), „Маджаров срещу България“ (жалба № 40149/05), „Тонов и др. срещу България“ (жалба № 48704/07).

Както и по цитираните дела, Съдът намира, че намесата в правото на собственост на жалбоподателите е предвидена в реституционното законодателство, което по принцип преследва важна цел в обществен интерес – да възстанови справедливостта и зачитането на правовия ред в преходния период след падането на тоталитарния режим. В разглеждания случай няма отклонение от преходния характер на реституционното законодателство, тъй като искът по чл. 7 от ЗВСОНИ е предявен в първоначално предвидения едногодишен срок от влизане в сила на закона през 1992 г.

Както е посочено от жалбоподателите, разглежданата ситуация е сходна със случая *Енева и Добрев*, разгледан по делото *„Великови и други срещу България“* (§§ 243-249 от решението). Националните съдилища са приложили принципа, че независимо от действителното правно основание, на което е придобит имота, сделката не поражда действие ако прехвърлителят не е бил собственик на имота. Прилагайки този принцип към реституционното законодателство, националният съд приема, че всеки собственик на по-рано национализиран имот може да възстанови собствеността си независимо от изминалото време или добросъвестността на последващите купувачи. ЕСПЧ приема, че обстоятелството, че властите не са ограничили действието на разпоредбите на закона по отношение на добросъвестните трети лица показва, че се посяга на принципа на правната сигурност. Така обезщетение, по-малко от разумно свързаното с пазарната стойност на имота, не би могло да осигури спазването на изисквания от чл. 1 от Протокол № 1 справедлив баланс (пак там, §§247-248).

Прилагайки същите заключения по настоящото дело, Съдът проверява дали жалбоподателите са получили или са могли да получат разумно свързано с пазарната цена на имота обезщетение.

Съдът отбелязва, че жалбоподателите са могли да се възползват от реда за обезщетяване чрез компенсаторни записи. След месец май 2007 г. хората, притежаващи компенсаторни записи са имали възможност да получат левовата им равностойност. Поради това в редица дела, аналогични на делото *„Великови срещу България“* (цитирано по-горе) Съдът е приел, че жалбоподателите са имали възможност да получат адекватно обезщетение.

В случаи като настоящия обаче лицата не само трябва да получат адекватно обезщетение, но да е спазен и по-висок стандарт – обезщетението да е обвързано с пазарната цена на имота (така *„Тодорова и други срещу България“*, решение относно справедливо обезщетение, № 48380/99, 51362/99, 60036/00 и 73465/01, § 9, 24 април 2008 г.). Именно в тези случаи Съдът е приел, че редът за обезщетяване с компенсаторни записи не отговаря на този по-висок стандарт (така *„Тонов и др.“*, цитирано по-горе, § 27).

Отличителното в настоящия случай е, че искът на жалбоподателите срещу г-н и г-жа Т. е уважен и националният съд е постановил да им бъде изплатена сумата от 55 320 лева – пазарната цена на апартамента, който жалбоподателите са заменили за процесния апартамент от 80 кв.м., заедно с лихвата. Макар и да не става въпрос за обезщетение, което държавата следва да изплати на жалбоподателите, а плащане от частни лица, присъждането на тази сума се отчита от Съда при преценката на конкретните обстоятелства по делото (виж делото *„Великови и други“*, цитирано по-горе, § 192). Също така, Съдът не може да приеме *a priori* твърденията на жалбоподателите, че няма да могат да получат присъдената им сума, тъй като те са спекулативни и преждевременни. Още повече, че през 2007 г. е наложена възбрана върху друг имот на г-н и г-жа Т.

Макар и присъдената през 2015 г. сума да се равнява на пазарната цена на по-малко жилище от претендирания имот, това обезщетение, заедно със сумата, която са могли да получат, ако са притежавали компенсаторни записи, отговаря на стандарта на чл. 1 от Протокол № 1 и следователно необходимият справедлив баланс е постигнат. Жалбата е обявена за явно необоснована и отхвърлена от Съда в съответствие с чл. 35, §§ 3 (а) и 4 от Конвенцията.

 „Корпачьова-Хофбауер срещу
България“
жалба № 56668/12

Решение по допустимост от 01.09.2015 г.³

Жалбоподателката, позовавайки се на чл. 3 от Конвенцията (забрана на изтезанията, нечовешкото и унижително отношение) твърди, че условията, при които е настанена за задължително лечение в държавна психиатрична болница „Свети Иван Рилски“ в Нови Искър са били такива, че престоят ѝ там може да се определи като нечовешко и унижително отношение. Съдът посочва, че според доклада на Омбудсмана на Република България условията в болницата са далеч от задоволителни, но жалбоподателката не е конкретизирала по какъв начин условията са я засегнали. Съдът подчертава, че всички разглеждани обстоятелства по делото трябва да се преценяват като се има предвид и относително краткия период от време, прекаран от жалбоподателката в болницата – около месец. ЕСПЧ приема, че жалбоподателката е преживяла неудобство в резултат на лошите условия, но то не е достигнало минималната степен на суровост по смисъла на чл. 3 от Конвенцията. Поради това Съдът намира, че оплакването на жалбоподателката е явно необосновано.

Фактите и оплакванията На 6 февруари 2012 г., жалбоподателката, която страдала от шизоафективно разстройство, нападнала майка си с нож. Полицията я арестувала и била отведена в център за психично здраве в София. На 22 февруари същата година Софийският районен съд (СРС)

³ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157561>

разпоредил г-жа Корпачьова-Хофбауер да бъде настанена в Държавна психиатрична болница „Свети Иван Рилски“ в Нови Искър за 2 месеца за задължително лечение. Г-жа Корпачьова-Хофбауер подала жалба, в която оспорвала избора на конкретното заведение, в което да бъде лекувана. Майката на жалбоподателката също посочила, че предпочита дъщеря ѝ да бъде лекувана другаде. На 6 март 2012 г. Софийски градски съд (СГС) отхвърлил жалбата.

През първата седмица от престоя си в психиатричната болница, жалбоподателката била при режим „на повишен надзор“, което означава, че болните не могат да напускат отделението без придружител. Според директора на болницата настаняването при режим „на повишен надзор“ е често срещана практика при постановяване от съда на задължително настаняване и лечение, тъй като този режим способства първоначалната оценка на състоянието на пациента.

След първата седмица, режимът на жалбоподателката бил по-лек. Тя е можела свободно да се движи в границите на болницата и да участва в различните терапии. След подобряване на нейното състояние в периода 15 - 17 март 2012 г. на жалбоподателката е разрешен отпуск. От 29 март 2012 г. лечението на г-жа Корпачьова-Хофбауер продължило при условията на домашен стационар, при който пациентът пребивава в болницата само през деня за лечение и терапия, но не нощува там. Задължителното лечение на жалбоподателката приключило на 20 април 2012 г.

По отношение на условията в държавната психиатрична болница, жалбоподателката твърди, че по време на престоя си там е била нападната от друг пациент без да е претърпяла наранявания. В производството по обжалване на задължителното лечение, постановено от СРС, въззивната инстанция приема за установено, че в болницата се е случил инцидент. Според съда обаче това не е достатъчно основание за уважаване на молбата за промяна на болницата, където е настанена жалбоподателката. Пред СГС жалбоподателката също се оплакала, че температурата в болницата е прекалено ниска, в резултат на което се е разболяла.

Според жалбоподателката условията в болницата са лоши поради недостатъчно финансиране, липса на персонал, насилие между пациентите и честите наводнения. В подкрепа на своите твърдения жалбоподателката се позовава на доклада на Омбудсмана на Република България от 26 юни 2012 г. в качеството му на Национален превантивен механизъм по чл. 17 от Факултативния протокол към Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание от 2002 г., в сила за България от 1 юли 2011 г. В този доклад като един от основните проблеми на болницата се отбелязва нейната отдалеченост, което затруднява роднините на пациентите да ги посещават, особено през зимата. Друг голям проблем е, че помещенията и хигиенните и материалните условия не отговарят на приложимите медицински стандарти.

В периода 21 юли - 1 август 2014 г. е извършен одит на болницата от Министерство на здравеопазването. В изготвения одитен доклад се потвърждават лошите материални условия в болницата. Посочва се, че помещенията са „опасни за здравето и живота“ на пациентите и персонала.

Жалбоподателката, позовавайки се на чл. 3 от Конвенцията (забрана на изтезанията, нечовешкото и унижително отношение) твърди, че условията в психиатричната болница са били такива, че престоят ѝ там може да се определи като нечовешко и унижително отношение.

Правото

Съдът посочва, че основните принципи по отношение на условията на престой в психиатрични институции се съдържат в делото „Станев срещу България“ (жалба № 36760/06, §§ 201-206, 2012 г.).

ЕСПЧ обръща внимание, че неговата задача не е да прецени дали психиатричната болница отговаря на всички изисквания на българското законодателство. Съдът следва да разгледа конкретните условия, при които жалбоподателката е била настанена, и да прецени дали въздействието им върху нея е такова, че да се приемат за нечовешки и унижителни по смисъла на чл. 3 от Конвенцията. Затова, имайки предвид заключенията на Омбудсмана, описващи към месец юни 2012 г. общата ситуация в болницата, Съдът се фокусира върху индивидуалния случай на жалбоподателката и разглежда до каква степен самата тя е засегната от недостатъците, отбелязани в доклада (*mutatis mutandis*, делото „*Narcisio v. the Netherlands*“, № 47810/99, 27 януари 2005 г. и делото „*Иванова-Соколова срещу България*“, № 26057/04, 29 април 2008 г.).

Жалбоподателката е приета в психиатричната болница на 22 февруари 2012 г. Въпреки че трябвало да остане там до 22 април, след 29 март тя била лекувана при режим на домашен стационар. При него се изисквало тя да остава в болницата само през деня. В периода 15 - 17 март жалбоподателката също била вкъщи. Следователно престоят ѝ при, според нея, нечовешки и унижителни условия, е продължил общо 1 месец и 4 дни.

Според доклада на Омбудсмана условията в болницата са далеч от задоволителни, но Съдът отбелязва, че жалбоподателката не е посочила по какъв начин тези недостатъци на болницата лично са я засегнали и са ѝ се отразили по време на нейния престой в болницата. Например, отдалечеността на болницата не се е отразила на посещенията на близките ѝ – напротив, нейната майка я е посещавала доста често. Освен това не изглежда, че липсата на надлежно медицинско оборудване е попречило на извършването на необходимите медицински процедури по отношение на жалбоподателката. Тя, също така, не е конкретизирала дали е била възпрепятствана да използва баните и тоалетните. С изключение на оплакването за ниските температури в помещенията, жалбоподателката не е представила конкретно описание на условията,

при които е била настанена (делото „*Puce v. Latvia*“, № 38068/08, § 34, 9 декември 2014). Дори твърденията ѝ за ниските температури в известна степен противоречат на данните относно температурните показания, предоставени от правителството, които тя не оспорва.

Действително, от лица с разстроено психическо здраве не може да се изисква да дават детайлно и последователно описание на преживяното по време на лечението (така делото „*Aerts v. Belgium*“, 30 юли 1998 г., § 66). Също така, с подробна информация за условията на настаняване често разполагат само местните власти, което затруднява жалбоподателите да представят доказателства за тях. Въпреки това от жалбоподателите се очаква да предоставят поне данни относно своето състояние и доколкото е възможно някакви доказателства в подкрепа на своите твърдения (вж. делото „*Krempl v. Slovenia*“, № 6427/10, 25 юни 2013 г.) В настоящия случай, майката на жалбоподателката, която я е представлява пред Съда и посещавала докато е била в болницата, би могла да стори това.

Твърденията на жалбоподателката и майка ѝ следва според Съда да бъдат внимателно преценявани, тъй като поради своето отрицателно отношение към факта на настаняването на жалбоподателката за задължително лечение, те биха могли да имат уклон към засилване на негативите (делото „*B. v. the United Kingdom*“, 6870/75, 7 октомври 1981, §§ 174 и 175, и „*Събева срещу България*“, № 44290/07 § 41, 10 юни 2010 г.).

Съдът подчертава като най-важен факта, че всички разглеждани обстоятелства трябва да се преценяват и с оглед относително краткия период от време, прекаран от жалбоподателката в болницата – малко повече от месец. Това е основната разлика от обстоятелствата по делото „*Станев срещу България*“ (цитирано по-горе, § 210), при което жалбоподателят е прекарал 7 години в лоши материални условия.

Съдът приема, че жалбоподателката е преживяла неудобство в резултат на лошите условия, но не е убеден, че то е достигнало минималната степен на суровост по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

ЕСПЧ разглежда на следващо място самостоятелно инцидента, който жалбоподателката е преживяла в болницата, в аспекта на чл. 3 от Конвенцията.

Доколкото местните власти имат задължение съгласно чл. 3 от Конвенцията да защитят задържаните лица от други задържани лица, Съдът разграничава настоящия случай от делата относно уязвими лица като страдащите от психическо заболяване, малолетни или принадлежащи към групи в особен риск (делото „*Стаси срещу Франция*“, № 25001/07, § 91, 20 октомври 2011 г. относно лица с хомосексуална ориентация; делото „*Дж. Л. срещу Латвия*“, № 23893/06, § 68, 17 април 2012 г. относно сътрудници на полицията; делото „*Алексеева срещу Латвия*“, № 21780/07, § 34, 3 юли 2012 г. относно роднини на надзиратели; делото „*Старовутовс срещу Латвия*“, № 27343/05, §§35-38, 27 ноември 2012 г. относно части охранители; делото „*Д.Ф. срещу Латвия*“, № 11160/07, § 81, 29 октомври 2013 г. относно извършители на сексуални престъпления;

делото „Тополици срещу Румъния“, № 26576/10, §§ 48-49, 14 януари 2014 г. относно полицейски служители; делото „М.С. срещу Полша“, № 23692/09, § 90, 3 март 2015 относно обвиняеми за сексуално престъпление спрямо малолетни). Не е съществувал и риск от други пациенти, склонни към насилие (така делото „Пол и Одри Едуардс срещу Великобритания“, № 46477/99, §§ 57-60; делото „Ошурко срещу Украйна“, № 33108/05, § 72, 8 септември 2011 г.). Не са установени доказателства, че персоналът на болницата е знаел или е следвало да знае, че съществува реална опасност от нападение от друг пациент. Съдът отчита, че инцидентът не е бил много сериозен и продължителен, а и е еднократен случай (*mutatis mutandis*, делото „Тауткус срещу Литва“, № 29474/09, § 58, 27 ноември 2012 г., за разлика от делото „Преминини срещу Русия“, № 44973/04, 20 юни 2011 г., §§ 79, 80 и 86; делото „Ошурко“, цитирано по-горе, § 72). С оглед на това той приема, че не намира нарушение на задължението на местните власти да предприемат разумни мерки за предотвратяване на насилие от страна на други пациенти.

От значение е също, че дори и жалбоподателката да е изпитвала някакво безпокойство от бъдещи инциденти с други пациенти, то не е достигнало степента на суровост по смисъла на чл. 3 от Конвенцията (така делото „Алексијева“, цитирано по-горе, § 40, за разлика от делото „Александру Мариус Раду срещу Румъния“, № 34022/05, §§48-49, 21 юли 2009 г.). Периодът от време след инцидента и окончателното освобождаване на жалбоподателката от болницата е само месец (за разлика от делото „Д.Ф. срещу Латвия“, цитирано по-горе, § 95, по което относимият период е повече от година).

С оглед на посоченото, ЕСПЧ приема, че жалбата на основание чл. 3 от Конвенцията за условията на задържане за задължително лечение в държавна психиатрична болница „Св. Иван Рилски“, Нови Искър, е явно необоснована по смисъла на член 35, § 3 (а) и § 4 от Конвенцията.

Решение по допустимост от 08.09.2015 г.⁴

Жалбоподателят, позовавайки се на чл. 5, §§ 1, 4 и 5 и чл. 13 от Конвенцията, се оплаква от задържането му и последвалото преместване в Затвора гр. Ловеч – Психиатрично отделение, и невъзможността да получи обезщетение за твърдените нарушения. Съдът намира, че в случая е налице злоупотреба с правото на жалба по смисъла на чл. 35, § 3 от Конвенцията, тъй като жалбоподателят не е предоставил информация от съществено значение за делото. Той не е уведомил Съда, дори след изрично запитване, че още през 2012 г. е предявил два иска пред националните съдилища за обезщетения по реда на ЗОДОВ – един срещу Прокуратурата на Република България и един срещу Районен съд - Плевен. По първия иск му е присъдено обезщетение, а производството по втория все още е висящо.

10

Фактите и оплакванията

На 26 март 2010 г. срещу жалбоподателя, който е адвокат, било образувано наказателно производство за измама на един от клиентите му. В същия ден прокурорът постановил задържане на жалбоподателя за 72 часа за довеждането му пред съда. На 29 март 2010 г. прокурорът поискал от съда на жалбоподателя да бъде наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“. Плевенският районен съд уважил искането.

По подадената от г-н Мичев жалба пред Окръжен съд – Плевен 21 от общо 23 съдии от състава на съда са си направили самоотвод. В резултат ВКС постановил Окръжен съд – Враца да разгледа жалбата. Окръжният съд отменил определението на районния съд и постановил освобождаването на жалбоподателя.

На 6 април 2010 г., докато жалбоподателят бил задържан в следствения арест в гр. Плевен, прокурорът постановил да му бъде извършена психиатрична експертиза, която да отговори на въпроса дали в момента на извършване на деянието, жалбоподателят е бил вменяем. На 9 април 2010 г. жалбоподателят е преместен в Затвора гр. Ловеч – Психиатрично отделение, за извършването на медицински и психологични изследвания, и клинично наблюдение за период от 1

⁴ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157775>

месец. В прокурорското постановление се посочвало, че при промяна на мярката за неотклонение, жалбоподателят трябва да бъде освободен незабавно.

Г-н Мичев обжалвал пред по-горестоящия прокурор решението да бъде преместен, като твърдял, че то е незаконосъобразно, тъй като само съд можел да вземе подобна мярка на основание чл. 70 от Наказателно-процесуалния кодекс. Окръжният прокурор отхвърлил жалбата, позовавайки се на чл. 250 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

След извършването на експертизата, на неустановена дата между 8 и 12 май 2010 г. жалбоподателят бил върнат обратно в следствения арест в гр. Плевен. При изписването му от психиатричното отделение било посочено, че жалбоподателят има адекватно поведение и бързо е установил контакти с останалите пациенти. Експертизата с дата 9 май 2010 г. установила, че жалбоподателят няма умствена недоразвитост или разстройство на съзнанието, които да повлияят на психическото му състояние при извършването на дейнието или да пречат да участва в наказателното производство.

На 19 май 2010 г. жалбоподателят бил освободен в изпълнение на Определението на ОС - Враца.

В становището си от 24 ноември 2014 г. правителството информира Съда, че на 12 март 2012 г. жалбоподателят е предявил пред Районен съд – Плевен иск срещу Прокуратурата на основание чл. 2, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) за присъждане на обезщетение за материални и неимуществени вреди, които е претърпял в резултат на задържането си, включително по време на престоя в психиатричното отделение. С решение от 27 юли 2012 г. съдът постановил, че задържането на жалбоподателя е било отменено и му присъдил обезщетение в размер на 27 500 лв., равняващи се на 14 000 евро.

С решение от 14 април 2013 г. Окръжен съд – Габрово приел, че жалбоподателят несъмнено е претърпял неимуществени вреди поради незаконосъобразното му задържане, особено в психиатричното отделение, като му присъдил 4 000 лева обезщетение (около 2000 евро) и отхвърлил иска в частта относно имуществените вреди. С определение от 22 април 2014 г. ВКС не допуснал касационно обжалване на въззивното решение.

На 10 август 2012 г. жалбоподателя предявил още един иск по реда на ЗОДОВ, претендирайки обезщетение за незаконосъобразното му задържане, този път срещу РС – Плевен. С решение от 18 юли 2014 г. ОС – Велико Търново му присъдил обезщетение в размер на 4 000 лв. (2 000 евро) за неимуществените вреди. Първоинстанционното решение било обжалвано. Според информацията от интернет страницата на ВКС делото е висящо пред него.

Жалбоподателят посочва, че задържането му в периода 29 март - 19 май 2010 г. според националните съдилища не е било законосъобразно и следователно е в нарушение на чл. 5 § 1, с) от Конвенцията. Той, също така, твърди, че е бил настанен в

психиатричното отделение на болницата към затвора в гр. Ловеч за около 30 дни против собствената му воля, в нарушение на националното законодателство и при липса на гаранции срещу произвол. На основание чл. 5, § 4 от Конвенцията, жалбоподателят се оплаква, че не е имал на разположение правна възможност да обжалва законосъобразността на настаняването му в психиатричното отделение.

Позовавайки се на чл. 5, § 5 от Конвенцията, жалбоподателят се оплаква от невъзможността да получи обезщетение за твърдените нарушения на правото му на свобода и сигурност.

Правото Жалбоподателят не оспорва предоставената от правителството информация за предявените от него два иска по реда на ЗОДОВ. Той посочва, че полученото обезщетение не е достатъчно ефективно средство за защита.

ЕСПЧ отбелязва, че за първи път с писмо от 2010 г., Регистратурата на Съда е изисквала информация от жалбоподателя за това, дали е използвал възможността да предяви иск за обезщетение по реда на ЗОДОВ. В отговор, през 2011 г. процесуалният представител на жалбоподателя е уведомил Съда, че не разполага с информация по този въпрос. Второ писмо със същия въпрос е изпратено до жалбоподателя през 2013 г. Отговорът отново не е съдържал информация за предявените иски по реда на ЗОДОВ по отношение на задържането и изпращането в психиатричното отделение.

Поради изложените обстоятелства Съдът намира, че следва да прецени дали поведението на жалбоподателя представлява злоупотреба с правото на индивидуална жалба по смисъла на чл. 35 § 3 а) от Конвенцията. Така злоупотреба с правото на жалба може да има при основаване на жалбата на спорни факти (делото „Гросс срещу Швейцария“, № 67810/10, § 28, 2014 и делото „Миролюбовс и други срещу Латвия“, № 798505, § 63, 15 септември 2009 г.) Непълната и следователно подвеждаща информация може да бъде счетена за злоупотреба с правото на жалба особено когато става въпрос за същността на делото и жалбоподателят не може да обясни защо не е представил съответната информация (така делото „Керечавили срещу Грузия“, № 5667/02, 2 май 2006 г., делото „Предеску срещу Румъния“, № 21447/03, §§ 25-26, 2 декември 2008 г., и делото „Якобс център ООД срещу Словения“, № 17544/07, 16 септември 2014 г.). Това се отнася и до случаите, когато има висящото производство пред ЕСПЧ при съществена промяна на обстоятелствата по случая, ако жалбоподателят не уведоми за това Съда в нарушение на задължението си по правило 47 § 7 (предишен § 6) от Правилата на Съда, възпрепятствайки по този начин Съда да се произнесе при напълно изяснена фактическа обстановка (така в решението по делото „Гросс“, цитирано по-горе, §§ 29-37; делото „Василивски срещу Латвия“, № 73485/01, 10 януари 2012 г., делото „Хадрабова и др. срещу Чешката република“, №№ 42165/02 и 466/03, 25 септември

2007 г., делото „Фризоли и др. срещу Италия“, № 33172/05, 16 декември 2014 г. и „Синдикатул Либер Солестрон срещу Румъния“, № 27921/07, 20 януари 2015 г.). И в тези хипотези, намерението на жалбоподателя да подведе Съда трябва да бъде установено с достатъчна сигурност (така делото „Gross“, цитирано по-горе, § 28 и делото „Миролюбовс и други“, цитирано по-горе, § 63).

В настоящия случай, жалбоподателят, в нарушение на правило 47, § 7 от Правилата на Съда, не е предоставил информацията относно заведените от него два иска по реда на ЗОДОВ. Още повече, че след запитване от Съда в своя отговор жалбоподателят е отрекъл да е предявявал иск. Съдът посочва, че към онзи момент вече две съдебни инстанции са се били произнесли по първия от исковете. Дори след разкриването на тези факти от правителството, жалбоподателят не е дал обяснение за невярната информация, посочена от него.

С оглед на изложеното, Съдът намира, че жалбоподателят съзнателно е премълчал информация от съществено значение за делото с цел да попречи на постановяването на решение при пълна яснота на относимите факти. Поради това Съдът единодушно намира, че на основание чл. 35, §§ 3 и 4 от Конвенцията жалбоподателят е злоупотребил с правото на индивидуална жалба, а жалбата е недопустима.

 „Цанова-Гечева срещу България“
жалба № 43800/12

Решение от 15.09.2015г.⁵

Няма нарушение на чл. 6 от Конвенцията

Делото се отнася до твърдения за неефективен съдебен контрол по повод подадена жалба срещу решение на Висшия съдебен съвет (ВСС) за назначаване на председател на Софийски градски съд (СГС). Върховният административен съд (ВАС) е проверил законосъобразността на решението на ВСС и е разгледал основните аргументи на жалбоподателката относно спазването на процедурата и твърдяната липса на мотиви към решението. Според ЕСПЧ упражненият съдебен контрол е в съответствие с изискванията на чл. 6 от Конвенцията (право на справедлив съдебен процес), поради което не е налице нарушение на тази разпоредба.

⁵ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157348>

**Фактите и
оплакванията**

Делото се отнася до твърдения за неефективен съдебен контрол по повод подадена жалба пред ВАС срещу решение на Висшия съдебен съвет (ВСС) за назначаване на председател на Софийски градски съд (СГС).

Жалбоподателката г-жа Цанова-Гечева е била заместник-председател на СГС от юли 2009 г. След освобождаването на позицията тя е назначена временно за изпълняващ длъжността председател на съда. На следващия месец ВСС обявил конкурс за длъжността. След оценка на Комисията на ВСС по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи жалбоподателката и още един кандидат, В. Я., получили най-висок резултат. ВСС провел тайно гласуване за избор на председател на съда като В. Я. получила 12 гласа, а жалбоподателката 9. При повторното гласуване В. Я. получава 18 гласа, а жалбоподателката 5. Така другият кандидат бил назначен за председател на СГС.

Кандидатурата на В. Я. и назначаването ѝ получили широк медиен отзвук и били критикувани от редица журналисти и публични фигури, тъй като В. Я. била представяна като близка приятелка на Министъра на вътрешните работи. Двама членове на ВСС подали оставка и публично критикували процедурата по назначаването, посочвайки, че тя не е била демократична, а крайният резултат предварително нагласен.

Срещу решението на ВСС г-жа Цанова-Гечева е подала жалба пред ВАС, посочвайки че то е незаконосъобразно и в нарушение на приложимите процедурни правила. На 3 ноември 2011 г. ВАС постановил, че неспазването на изискването за явно гласуване, представлява основание за отмяна на решението на ВСС. ВАС посочил, че оспорваното решение не страда от други пороци и отхвърлил аргументите на жалбоподателката като неоснователни. В. Я. и ВСС обжалвали решението на ВАС.

В становището си г-жа Цанова-Гечева твърдяла, че решението на ВАС от 3 ноември 2011 г. не е достатъчно мотивирано. Тя посочва, че отхвърляйки аргументите ѝ за липса на мотиви, съдът не е извършил ефективен съдебен контрол и не е спазено изискването за справедлив процес, тъй като не са разгледани всички правни и фактически въпроси, решаващи за изхода на делото. С решение от 12 януари 2012 г. петчленен състав на ВАС постановява, че проведеното от ВСС тайно гласуване е законосъобразно. ВАС посочил, че не е необходимо да се произнася по повдигнатите от г-жа Цанова-Гечева аргументи след като решението, от което тя се оплаква, е било благоприятно за нея.

Позовавайки се на чл. 6 § 1 (право на справедлив съдебен процес) от Конвенцията, г-жа Цанова-Гечева твърди, че съдебният контрол, упражнен от ВАС е неефективен.

Правото

На първо място Съдът разглежда въпроса за приложимостта на чл. 6 от Конвенцията към

настоящия случай. Съгласно неговата практика нито чл. 6, нито другите разпоредби на Конвенцията регламентират защита на правото да бъдеш повишен или назначен като „държавен служител“. Въпреки това, в други случаи при обстоятелства, сходни на разглежданите, Съдът е признавал, че правото на законосъобразна и справедлива процедура за назначаване, би могло да се разглежда като защитено от Конвенцията, ако националните съдилища са признали съществуването му и са разгледали оплакванията на заинтересованите лица. В настоящия случай националното законодателство предвижда конкретни правила относно процедурата за избор, а националните съдилища са компетентни да разглеждат жалби срещу решението за избор. ЕСПЧ посочва, че производството е било решаващо за правата на жалбоподателката, тъй като ако жалбата ѝ е била уважена, това би довело до отмяна на решението и организиране на нова процедура за избор.

Съдът отбелязва, че споровете между държавата и държавните служители по принцип попадат в обхвата на чл. 6 от Конвенцията, освен ако, на първо място, националното законодателство изрично изключва съдебния контрол по отношение на конкретния пост или на категория държавни служители и на второ място, ако изключването на съдебния контрол се основава на обективни причини, свързани с държавния интерес. В разглеждания случай е очевидно, че първото от тези условия не е налице. Следователно чл. 6 от Конвенцията е приложим в неговия гражданско-правен аспект и Съдът следва да прецени дали съдебната процедура по оспорване, която е била на разположение на жалбоподателката, съответства на изискванията на чл. 6 от Конвенцията.

Съдът обявява за допустимо оплакването на жалбоподателката относно обхвата на съдебния контрол и твърдяната липса на мотиви на решенията на ВАС.

Разглеждайки оплакването по същество, Съдът припомня, че не е негова задача да замести националните съдилища. Той не е въззивна инстанция, която да следи за грешки, допуснати от националните съдилища, освен ако не са засегнати защитените от Конвенцията права. Ето защо Съдът, в контекста на чл. 6 от Конвенцията, не изследва дали решението за назначаването на В. Я. е правилно и обосновано с оглед квалификацията на кандидатите. ЕСПЧ разглежда въпроса дали жалбоподателката е имала достъп до съд, съответстващ на изискванията на чл. 6 от Конвенцията и по-конкретно дали ВАС е упражнил ефективен съдебен контрол.

В настоящия случай ВАС има правомощие да разгледа законосъобразността на обжалваното решение на ВСС за избор на председател на СГС. Така съгласно българското законодателство ВАС е компетентен да разгледа именно законосъобразността на решението на ВСС, но не и да замени преценката на ВСС по въпроса кой е най-добрият кандидат за поста.

Съдът признава широката свобода на преценка на ВСС при избор на кандидат като отбелязва, че в настоящия случай ВАС е

упражнил контрол относно целта на закона, спазването на законоустановените изисквания - условието за професионален стаж, а също така и на процедурните правила. Този подход напълно съответства на съдебната практика по сходни дела в периода, в който решението е постановено. По-новата практика също приема, че съдебният контрол не обхваща субективната преценка на качествата на кандидатите, направена от членовете на ВСС.

ЕСПЧ отбелязва природата на оспорваното решение – назначаването на председател на СГС – въпрос, който дори да не може да се счете, че изисква специализирано познание, несъмнено включва упражняването на дискреция от страна на ВСС. Това е органът, който е отговорен да осигури автономното управление на съдебната власт с цел гарантиране на нейната независимост.

Оспорваното решение на ВСС е прието след процедура за избор, включваща редица процесуални гаранции. Правилата за провеждането на процедурата са регламентирани в Закона за съдебната власт, в Наредба № 1/19.12.2007 г. (отм.) и в приетата от ВСС Процедура за назначаване на административни ръководители и техни заместници. Тя има за цел да осигури прозрачен процес на избор, основан на професионалните качества на кандидатите. Тяхното спазване е било обект на контрол от страна на ВАС.

ЕСПЧ посочва, че ВАС е разгледал основните аргументи на жалбоподателката относно спазването на процедурата и твърдяната липса на мотиви към решението. Разглеждайки делото като първа инстанция, ВАС в съответствие с постоянната съдебна практика в подобни случаи, посочва, че мотивите на акта се съдържат в предложението за номинацията и мненията, изразени в рамките на процедурата. ВАС, пет-членен състав, на свой ред, е обсъдил аргументите на жалбоподателката относно мотивите на първоинстанционното решение и обхвата на съдебния контрол, посочвайки, че са достатъчни като се има предвид дискрецията на ВСС за избора на най-подходящ кандидат.

С оглед на изложеното, Съдът счита, че в разглеждания случай съдебният контрол, извършен от ВАС е ефективен и съответства на чл. 6 от Конвенцията. **Поради това ЕСПЧ единодушно е приел, че няма нарушение на чл. 6 от Конвенцията.**

Жалбоподателката твърди още, че не са изпълнени изискванията на чл. 6 от Конвенцията за разглеждане на делото от независим и безпристрастен съд. По отношение на три-членния състав на ВАС, ЕСПЧ отбелязва, че направеният самоотвод на един от съдиите след произнасянето на съдебния състав, изготвянето на съдебното решение и подписването му от двама от членовете на състава, е необичайна ситуация. Въпреки това, самоотводът не е попречил на постановяването на действително съдебно решение, което е и в полза на жалбоподателката. При тези обстоятелства, не може да се приеме, че жалбоподателката е била жертва на нарушение на правото ѝ на справедлив процес.

Жалбоподателката прави оплакване и от метода на разпределяне на делото на петчленния състав на ВАС. Съдът отбелязва, че тя не оспорва безпристрастността на отделните членове на съдебния състав. В практиката си ЕСПЧ по принцип не разглежда причините защо дадено дело е разпределено на конкретен съдия или съд, но въпреки това трябва да се увери, че разпределянето отговаря на изискванията за независимост и безпристрастност. В настоящия случай позициите на страните дали съдията-докладчик е определен на случаен принцип се разминават. Съдът посочва, че дори да се предположи, че изборът на съдия-докладчик не е бил случаен, при липсата на други обстоятелства, които да будят съмнение в безпристрастността на съдиите от състава, не може да се приеме, че изискванията на чл. 6 от Конвенцията не са спазени.

Поради това Съдът приема, че няма нарушение на чл. 6 от Конвенцията по отношение на обхвата на съдебния контрол и мотивите на решенията на националния съд, следователно жалбата в тази част е неоснователна, а в останалата ѝ част е недопустима.

Приятелски споразумения и едностранни декларации

Съдът одобри едностранните декларации на правителството по три жалби („Младенов срещу България“, жалба № 24590/11⁶, „Иванчева срещу България“, жалба № 5452/11⁷ и „Коцев срещу България“, жалба № 18354/07⁸) и на основание чл. 37, § 1, с) от Конвенцията реши да ги заличи от списъка на делата.

Съдът реши да заличи от списъка на делата на основание чл. 39 от Конвенцията четири жалби срещу България, по които бяха постигнати приятелски споразумения – „Данаш срещу България“ (жалба № 10759/11⁹), „Стоянов срещу България“ (жалба № 6062/11¹⁰), „Тодорова срещу България“ (жалба № 55136/08¹¹) и „Димитров срещу България“ (жалба № 34633/08¹²).

На основание чл. 37, § 1, а) от Конвенцията Съдът реши да заличи от списъка на делата жалба № 39020/11¹³ („Бееви срещу България“), тъй като жалбоподателите са оттеглили жалбата поради постигнато между тях и властите споразумение.

⁶ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156632>

⁷ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156629>

⁸ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156598>

⁹ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156631>

¹⁰ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156630>

¹¹ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156612>

¹² <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156611>

¹³ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156633>